

1902

1925

2007

Carrier Işıklar Altında!

Yazın sıcak günlerinde birçok insan klimalı bir sinema salonuna dalarak serinlemeyi seçiyor. Oysa sinema sanayisinin ilk günlerinde bu olanaksızdı. Sıcak yaz aylarında müşterisiz kalan sinema salonları kapatılırdı.

Bu durum 75 yıl önce değişti. New York'ta Times Square'deki Rivoli Tiyatrosu 19-25'te Willis Carrier'ın tasarladığı yeni soğutma sistemi sayesinde yazın da kapılarını açtı. New York'ta mekanik hava koşullandırma uygulanan ilk sinema salonuydu Rivoli. Bu tarihten sonra yaz eğlencelerinde yeni bir dönem başladı. Artık sinema salonları müşterilerini serinlemek üzere içeri davet ediyordu. Rivoli'nin gazetelerde çıkan ilk ilanlarında şöyle deniyordu: "Dünya ter içindeyken sizi serinletmek için 100.000 dolarlık bir soğutma aygıtı aldık."

Dr. Carrier, New York'taki bu başarılı girişimin öteki sinema salonlarına da benimseneceğini biliyordu; ne var ki tersi de olabilirdi. 1925 yılında tiyatronun anma gününde, New Yorklular serinletilmiş Rivoli salonunun konforundan yararlanma olanağına kavuştu. Dr. Carrier'ın son anda yaptığı ayarlamalar nedeniyle soğutucunun çalışmaya başlaması gecikti ve kalabalık salonu doldurduğunda salon hala çok sıcaktı. Paramount Pictures'in yöneticisi Adolph Zukor'un da bulunduğu kalabalık, ellerinde yelpazelerle serinlemeye çalışırken, mühendisler kaygıyla bekliyordu. Mr. Zukor, filmi değil, yelpazelerini sallayan müşterileri izliyordu. Ama sıcaklık yavaş yavaş düştü ve yelpazeler durdu. Film bittikten sonra Zukor'un Carrier'a şöyle dediği söylenir: "Evet, insanlar sevecek bunu". Haklıydı.. 1930'da 300'ün üzerinde sinema salonunun girişinde "Salonumuz Klimalıdır" yazıyordu.

Bugün Willis Carrier sayesinde yaz aylarında da filmler gişe rekoru kırabiliyor. Yazın sinemalardaki tek sıcak şey, müşterilerin patlamış mısırları artık.

Her yıl sayısız filmin çekildiği Hollywood, seksen yıldır dünya eğlence sanayisinin merkezi. Yaz sıcaklığında güçlü ışıklar altında film çekmenin güçlüklerini düşünün. Carrier yıllar önce bu güçlüğün de üstesinden geldi.

O sıralarda Hollywood'da olmamakla birlikte Technicolor, Carrier'ın hava koşullandırma sisteminin renkli film yapımcıları için ne büyük bir nimet olduğunu ilk alanlardandı. Technicolor'un Boston'daki stüdyosuna sıcaklığı ve nemi kontrol altına almak ve toza engel olmak amacıyla Carrier sistemi yerleştirildiğinde yıl 1925'ti.

1927'de Hollywood'daki MGM stüdyolarına da bir Carrier sistemi yerleştirildi. Güçlü ışıkların yaydığı sıcaklık altında bile oyuncular serin bir ortamda çalışmanın keyfini çıkarıyordu. Carrier, o günlerde oldukça yeni bir uygulama olan sesli filmlerin gelişiminde de öncü rol oynadı. Carrier sistemi sayesinde yöneticiler istenmeyen gürültülerden kurtulmak amacıyla kapıları ve pencereleri kapalı tutabiliyorlardı.

Yıllar içinde filmlerin serin bir ortamda gerçekleştirilebilmesini sağlayan Carrier, sinema sanayisine önemli bir katkıda bulundu. Son olarak Steven Spielberg, Jeffery Katzenberg ve David Geffen'in kurduğu DreamWorks SKG şirketi de Carrier'ın hizmetlerinden yararlanmaya karar verdi. 1979'da yapılan şirket binasının soğutma sistemini Carrier gerçekleştirdi.

California'nın Glendale kentindeki 46.450 m²'lik canlandırma stüdyosu, geçtiğimiz 75 yıl içinde California'da yapılan ilk yeni stüdyo. Konforlu bir iç ortamın büyük paralar ödenmeden tasarlandığı stüdyoyu, çevreye saygılı ve az enerji harcayan üç

Carrier cihazı soğutuyor. Kloruz çalışan donanım, 500 tonluk iki Evergreen soğutucusu ve 200 tonluk bir döner silindirdi soğutucudan oluşuyor.

DreamWorks SKG, en son teknolojiye dayanarak bir "sanal stüdyo" kurmanın ötesinde büyük bir yerleşim projesi. Tamamı 1.000 dönümü aşkın bir alanı kaplayan ve fiber optikler ve bir bilgisayar ağıyla birbirine bağlı yerleşimin; 464.509 m²'lik bölümü stüdyo ve ofislere, 55.740 m²'lik bölümü mağaza, 750 odalık otel ve 13.000'i aşkın konuta ayrılmış.

Grauman'daki Çin Tiyatrosu'nda kullanılan hava koşullandırma ünitesi

1925 yılında, Carrier tarafından soğutulan Rivoli Tiyatrosu

Hollywood devleriyle son sinema teknolojileri alanında ortaklık kuran Carrier'ın, bir Hollywood yıldızı gibi zengin geçmişinden yararlanabilir. Geçmişten bugüne Carrier, Hollywood'un önde gelen kadın ve erkek oyuncularıyla birlikte bir "hava üretme" yıldızı olagelmıştır.

1925

Tüm gözlerin New York Times Meydanı'ndaki Rivoli Tiyatrosu'nun anma günü üzerinde olduğu sene. 133 tonluk Carrier'ın santrifüj soğutmalı makinası, salonu dolduran kalabalığın konforunu sağlıyor ve hızla Broadway'in gündemine giriyor. Paramount ve Amerika'nın ikinci büyüğü Roxy Tiyatroları da hemen aynı uygulamaya geçiyor. 1930'da, Carrier hava koşullandırma, Birleşik Devletler'de 300 kadar sinemada uygulanıyor.

1925 yılında, U.S.S. Wyoming; özel 95 tonluk, iki aşamalı Carrier ünitesiyle çalışan santrifüj soğutmalı makina kurulmuş ilk gemi oluyor.

İlk profesyonel kapalı buz hokeyi oyunlarının yapıldığı pist olan Madison Square Garden III, New York'ta açılıyor. Pistte, Carrier tarafından özel olarak geliştirilmiş bir sistemi kullanıyor.